

NACIONALINĖ TEISĖS ŽINIŲ OLIMPIADA

AŠ IR TEISĖ: DALYVAUJU, SPRENDŽIU, KURIU

NACIONALINĖ TEISĖS ŽINIŲ OLIMPIADA

CIVILINĖ TEISĖ

ĮVADINĖ DALIS*

*Parengė MRU Privatinės teisės instituto doktorantė Ieva Strunkienė

KUR TAIKOMOS CIVILINĖS TEISĖS ŽINIOS?

Šiuo metu, kai jauni žmonės susiduria su nežinia, baime, nerimu, abejonėmis dėl šiandienos ir ateities, **civilinės teisės žinios** leidžia jaustis saugiau ir ramiau dėl ateities, nes šios teisės šakos žinios ir praktiniai įgūdžiai įgalina praktiškai veikti ir tvarkyti savo gyvenimą, kuriame atsiveria naujos galimybės: kurios suteikia laisvę naudotis internetu, apsipirkti, turėti asmeninę sąskaitą banke bei naudotis banko mokėjimo kortele, vykdyti mokėjimus, susikurti asmeninę paskyrą socialiniuose tinkluose ir žinoti, ką daryti, jei kažkas įsilaužia į socialinių tinklų anketą ir pavagia tapatybę Facebook'e ar Instagram'e.

Civilinės teisės žinios primena apie vaikų ir tėvų (kitų vaiko atstovų) teises ir pareigas, jos suteikia laisvę žinoti vaiko teises ir galimybę jas apginti pažeidimo atveju.

Šiuolaikinė demokratija neapsieina ir be vienos svarbiausių mūsų laisvių - žodžio (saviraiškos) laisvės. Vaikas turi teisę į žodžio laisvę, apimančią teisę laisvai ieškoti, gauti ir skleisti informaciją ir idėjas žodine, rašytine ar kita forma arba kitais vaiko pasirinktais būdais. Vaikas turi teisę į poilsį ir laisvalaikį, atitinkantį jo amžių, sveikatos būklę ir poreikius. Vaikas turi teisę žaisti, kurti meno kūrinius, dalyvauti kultūriniuose renginiuose, sporto žaidynėse ir jo amžių bei brandą atitinkančiuose kituose renginiuose.

Taip pat **civilinės teisės žinios** padeda tausoti gamtą ir aplinką bei drausminti kenkėjiškus veiksmus atliekančius asmenis, primenant jiems apie dėl jų gamtai / aplinkai padarytą žalą ir taikytiną civilinę atsakomybę.

KODĖL SVARBIOS CIVILINĖS TEISĖS ŽINIOS?

Žmonės sudaro įvairias sutartis (perka ir parduoda, dovanoja arba gauna dovanas, nuomoja arba suteikia panaudai daiktus, atlieka / gauna darbus arba teikia paslaugas ir t.t.). Sudarius sutartis dažnai kyla prielaidų interesų konfliktams.

Pavyzdžiui, nuomininkas naudojasi nuomojama patalpa. Patalpos savininkas turi interesą gauti nuompinigius ir tikisi, kad nuomininkas tinkamai naudosis patalpomis ir jų negadins. Tačiau ne visada santykiai klostosi būtent taip. Pasitaiko atvejų, kuomet laiku nesumokami nuompinigiai arba atsisakoma mokėti nuompinigius todėl, kad, *pavyzdžiui*, nuomotojas negrąžino nuomininkui jo skolintų pinigų. Taigi, situacija gali tapti labai sudėtinga, o ją išspręsti padeda ta pati civilinė teisė.

Civilinė teisė taip pat nustato taisykles, kurios yra taikomos sukūrus literatūros, mokslo ar meno kūrinį, padarius išradimą ir t.t. Tad **civilinė teisė** gina ir autoriaus teises.

Socialiniai tinklai tampa neatskiriama mūsų gyvenimo dalimi – kas dieną esame pripratę bent kelis ar netgi keliolika kartų peržvelgti savo Facebook paskyrą, įkelti vieną ar kitą nuotrauką į Instagram platformą. Nors socialiniai tinklai ir suteikia galimybę įvairiapusiškai saviraiškai ir atveria naujas, iki tol neįmanomas, bendravimo galimybes, tai nereiškia, kad turime numoti ranka į grėsmes, kurias sukelia naudojimasis jais. Civilinės teisės žinios ir šioje vietoje aktualios.

KOKIUS SANTYKIUS REGULIUOJA CIVILINĖ TEISĖ?

Civilinės teisės šaka veikia kiekvieną žmogų nuo pat jo gimimo iki mirties.

Antai, tik ką gimusį vaiką su savo tėvais ir kitais giminaičiais sieja šeimos santykiai.

Kiekvienas žmogus gali paveldėti turtą, gali įgyti turtą, kuris jam priklausytų nuosavybės teise ir t.t.

Vieni iš svarbiausių santykių, kur galima pritaikyti **civilinės teisės žinias** – nuosavybės santykiai. Jie užtikrina turto turėjimą kaip asmens nuosavybę ir sudaro prielaidas žmogaus, kaip laisvo ir nepriklausomo visuomenės nario, saviraiškai. Atsižvelgiant į šiuos santykius nustatoma, kas yra teisėtas konkretaus turto savininkas (valdytojas) ir naudotojas.

Kiekvienam iš mūsų rūpi, kad niekas jo turimo turto neatimtų bei netrukdytų juo naudotis. Tačiau toks asmuo neturi pamiršti, kad naudodamasis savo nuosavybe neturi teisės pažeisti kito asmens teisių.

Civiliniai santykiai taip pat kyla ir dėl įsipareigojimo suteikti paslaugas, pagaminti daiktus, parduoti / įsigyti prekes ar atlikti kitokius veiksmus kito asmens naudai.

Pagrindinis civilinės teisės šaltinis yra Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas (CK).

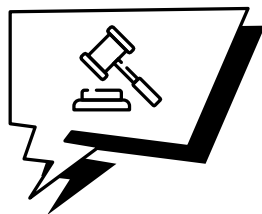
CIVILINĖ TEISĖ - KODĖL JI AKTUALI TAU?

Civilinės teisės žinios svarbios kiekvienam visuomenės nariui, ne išimtis ir moksleiviai.

Juk svarbu žinoti, kad, pavyzdžiui, 14-17 metų amžiaus nepilnamečiai įstatyme numatytus sandorius gali sudaryti savarankiškai, o kitus sandorius - tik savo tėvų ar jų atstovų sutikimu. Tuo tarpu už nepilnamečius iki 14 metų sandorius jų vardu sudaro tėvai arba jų atstovai.

Be to, **civilinė teisė** saugo asmenines, kiekvienam žmogui svarbias teises ir vertybes, t. y. teisę į vardą, gyvybę, sveikatą, kūno neliečiamybę, garbę ir orumą, teisę į atvaizdą, teisę į žmogaus privatų gyvenimą ir kt.. Todėl jeigu kas nors, be Jūsų sutikimo, atgamins, parduos, demonstruos arba neviešojoje vietoje, be Jūsų sutikimo, nufotografuos, Jūs turite teisę reikalauti atlyginti turtinę ir neturtinę žalą.

CIVILINĖ TEISĖ - KODĖL JI AKTUALI TAU?

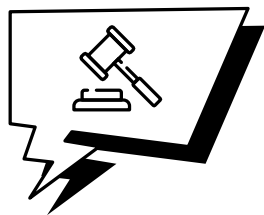

Kiekvienam žmogui kasdienybėje labai svarbi yra ir kita **civilinės teisės** sritis - vartotojų teisių apsauga.

Juk ir Jūs, moksleiviai, beveik kiekvieną dieną susiduriate su vartotojų teisėmis.

Pavyzdžiui, pirkdami prekes (maisto ir ne maisto), važiuodami taksi, naudodamiesi mobiliuoju telefonu, televizija, radijumi, internetu, keliaudami ir pan. – tokiu būdu tampate atitinkamos paslaugos gavėjais ar prekės pirkėjais.

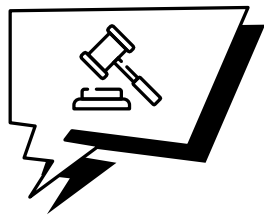
Susiklosčius tam tikroms aplinkybėmis apie savo, kaip vartotojo, teises dažnai susimąstome tik tada, kai manome, kad jos yra pažeidžiamos. Tuomet pradedame galvoti, kokias teises turime ir kaip jas apginti, kur kreiptis, koks yra prekės kokybės garantinis laikotarpis ir kt. Į visus šiuos klausimus taip pat padeda atsakyti **civilinė teisė**.

CIVILINĖ TEISĖ: ĮVADINĖ DALIS

Daugiau informacijos – mokomojoje medžiagoje Nacionalinės teisės žinių olimpiados pasirengimui.

Organizatoriai

Globėjas

Pagrindinis rėmėjas

EVERSHEDS
SALADŽIUS

Partneriai

NACIONALINĖ TEISĖS ŽINIŲ OLIMPIADA

